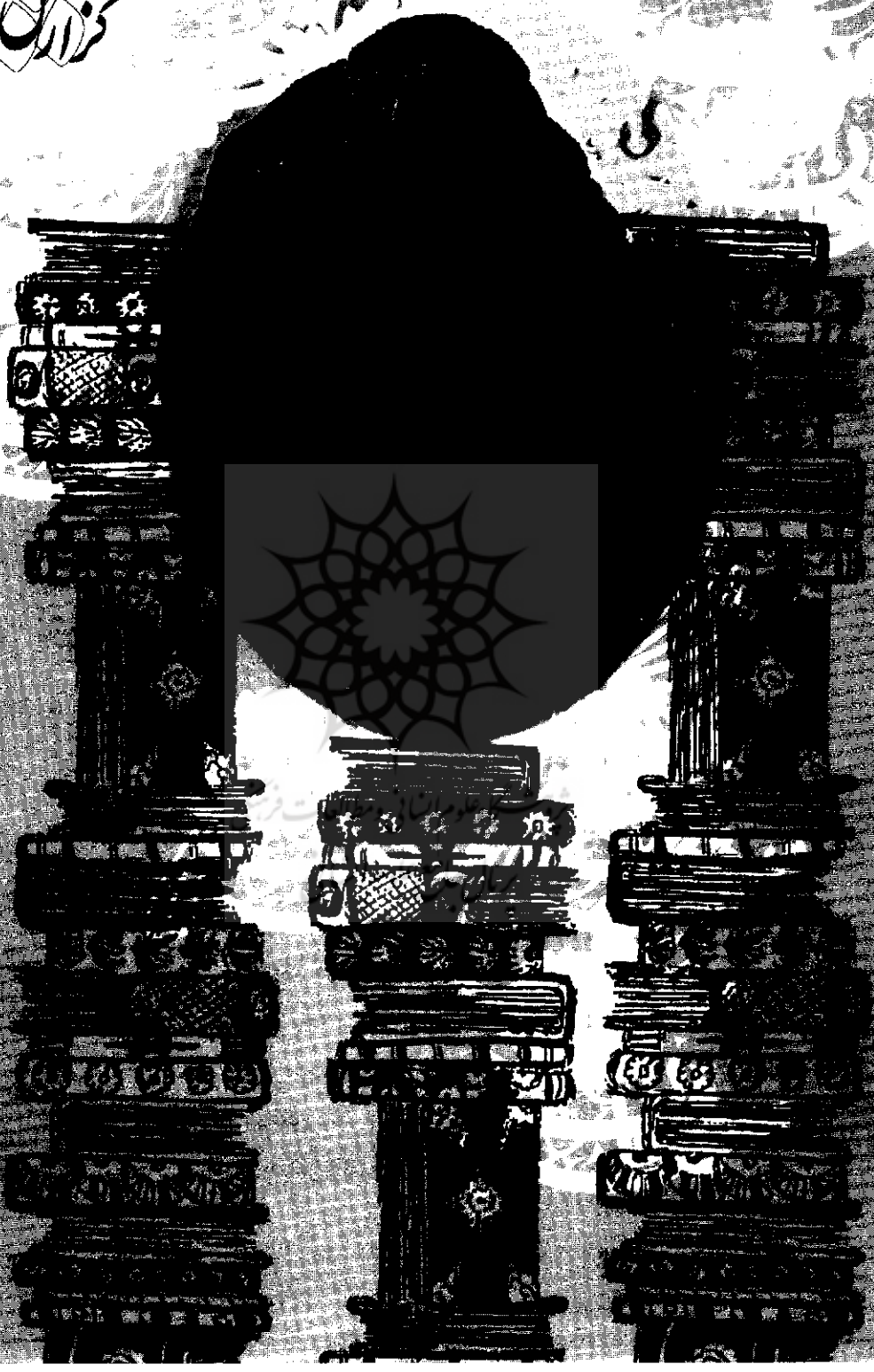

کتاب

شوق یادگیری زبان و ادب فارسی در ارمنستان

سیما وزیرنیا

خانم سیما وزیرنیا به اتفاق خانم دکتر فاطمه مدرسی به منظور تدریس در دوره دانش‌افزایی زبان و ادبیات فارسی از تاریخ ۸۳/۸/۲۹ الی ۸۳/۹/۱۲ از طرف مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی به ارمنستان اعزام شدند. گزارشی از وضعیت زبان فارسی رهاورد سفر ایشان به این کشور است که مختصری از آن برای چاپ در مجله انتخاب شد؛ امید است مورد استفاده خوانندگان قرار گیرد.

محل برگزاری دوره مورد نظر دانشگاه دولتی ایروان و دانشگاه آچاریان در ایروان بود. شرکت‌کنندگان در این دوره، دانشجویان دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، معلمان دوره‌های آزاد آموزش زبان فارسی و معدودی از استادان زبان و ادبیات فارسی بودند. خانم وزیرنیا شیوه عملکرد خود را در این دوره دانش‌افزایی چنین بیان می‌کند:

برنامه تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه ایروان شامل دو بخش بود: کلاس‌ها هر روز صبح برای دوره‌های کارشناسی ارشد و هر روز ظهر برای دانشجویان سال‌های سوم و چهارم دوره کارشناسی تشکیل می‌شد. تدریس با توجه به نیازسنجی ضمنی در روز نخست و اطلاع از زمینه‌های نیاز، در بخش آموزش زبان، با رویکرد ارتباطی (Communicative Approach) و در مواد ادبیات فارسی، بر اساس روش کل‌گرا صورت گرفت.

روش برای هر دو دوره یکسان بود؛ اما سطح متفاوتی بر اساس سادگی و دشواری داشت که زمینه‌های این تفاوت سطح را می‌توان به طور خلاصه، چنین دسته‌بندی کرد:

(۱) در تمرین زبانی

(۲) در برنامه آموزش ادبیات فارسی

در بخش نخست، زبان شفاهی (شنیدن و سخن گفتن) و زبان کتبی (نوشتن) جزو برنامه هر روزه بود که نیم ساعت از وقت کلاس به آن اختصاص می‌یافت. دانشجویان تشویق می‌شدند تا درباره موضوع‌های گوناگون فردی یا گروهی صحبت کنند. اولویت موضوع‌ها به این ترتیب بود: مباحث مختلف مرتبط با ادبیات فارسی مانند سرگذشت شاعران و نویسندگان، مباحث عام فرهنگی و هنری، مسائل شخصی مثل زمینه علائق و سرگرمی‌ها.

شیوه پیشبرد گفت و گو نیز به یکی از چند روش ذیل بود: داوطلبانه و به صورت سخنرانی برای جمع، گفتگوی دو نفره به صورت پرسش و پاسخ‌های نیمه هدایت شده، بحث گروهی با انتخاب موضوعی خاص، بحث میان گروهی (نمایندگان گروه‌ها با یکدیگر بحث می‌کردند).

در بخش دوم، یعنی آموزش ادبیات فارسی روش کل‌گرا بود. مواد آن در دوره کارشناسی عبارت بود از سبک‌شناسی، ادبیات معاصر و دستور زبان و در دوره کارشناسی ارشد، عروض به مواد درسی مذکور اضافه می‌شد.

ویژگی‌های روش آموزش در این زمینه از این قرار بود: درباره دوره‌های میانی و حد واسط سبک شعر فارسی، فقط در دوره کارشناسی ارشد بحث شد و در دوره کارشناسی این بحث به سبک‌های عمده و اصلی شعر فارسی محدود گردید. در ادبیات معاصر هم تأکید بیشتر بر شعر نیمایی یا شعر آزاد و تفاوت آن از جهت صورت

و محتوا با شعر کلاسیک فارسی بود؛ البته اشاره‌های مختصر و گذرایی هم به تفاوت‌های صوری میان شعر آزاد با شعر سپید و موج نمی‌شد.

در دستور زبان هم با توجه به پیشینه و نوع آموزش افراد شرکت‌کننده در دوره، طرح اصطلاحات دستور زبان ساختاری، به طور خلاصه و در محدوده واحدهای زبان و انواع جمله صورت گرفت. منبع مورد استفاده دستور دکتر تقی وحیدیان کامیار بود البته با تغییری مختصر. عروض نیز از جمله موادی بود که بسیار مورد توجه مسئولان دانشکده قرار گرفت، کار آشنایی با اوزان شعر فارسی تنها به ایجاد حساسیت شنوایی نسبت به وزن‌های پرکاربرد و تفاوت آنها محدود شد؛ روش بیشتر مبتنی بر تمرین آوایی و شنیداری و تا حدی نیز استفاده از تقطیع علمی بود... در پایان دوره، اسامی دانشجویان مستعد با توجه به فعالیت کلاسی و امتحانی مختصر، در اختیار آقای

عطفی رایزن فرهنگی ج.ا.ایران در ارمنستان قرار گرفت.

آموزش معلمان نیز هر روز بعد از ظهر در محل رایزنی فرهنگی صورت می‌گرفت که به همراه خانم دکتر مدرسی یک روز در میان تدریس این کلاس را به عهده داشتیم. شیوه تدریس نیز شامل دو نوع فعالیت کارگاهی (Work Shop) بود؛ یکی در زمینه روش تدریس و دیگری درباره ادبیات معاصر با تأکید بیشتر بر زمینه نخست.

در مجموع علاقه و شوق به یادگیری زبان و ادبیات فارسی در میان دانشجویان این رشته در ارمنستان بسیار زیاد و زمینه برای گسترش و آموزش آن بسیار مهیاست. با توجه به مسائل فرهنگی منطقه و چنین زمینه مساعدی، فعالیت مرکز و شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی بسیار مفید خواهد بود.